

ΔΥΣΤΥΧΩΣ ΟΜΩΣ αυτό δεν είναι αλήθεια. Είμαι μόλις είκοσι ενός χρονών, οι γονείς μου μου έχουν δώσει αγάπη και μόρφωση και είμαι παντρεμένος με μια γυναίκα που αγαπώ και που με αγαπά κι εκείνη – μα η ζωή αύριο θα μας χωρίσει, όταν ο καθένας μας θα αναγκαστεί να φύγει σε αναζήτηση του δικού του δρόμου, του πεπρωμένου του ή του τρόπου με τον οποίο θα αντιμετωπίσει το θάνατο.

Για την οικογένειά μου, σήμερα είναι 14 Ιουλίου 1099. Για την οικογένεια του Γιακόβ, του παιδικού μου φίλου με τον οποίο έπαιζα στους δρόμους της πόλης μας, της Ιερουσαλήμ, βρισκόμαστε στο 4859 – του αρέσει πολύ να λέει ότι η εβραϊκή θρησκεία είναι παλιότερη από τη δική μου. Για τον αξιοσέβαστο Ιμπν αλ-Αθίρ*, που θα αφιερώσει τη ζωή του στην καταγραφή μιας ιστορίας που τώρα φτάνει στο τέλος της, βρισκόμαστε στα τέλη του έτους 492. Δε συμφωνούμε στις ημερομηνίες, ούτε στον τρόπο με τον οποίο λατρεύουμε το Θεό, αλλά κατά τα άλλα η συνύπαρξή μας έχει υπάρξει πολύ καλή.

* Άραβας ιστορικός στον οποίον το έργο με τίτλο *Πλήρης Ιστορία* περιέχεται εκτενής περιγραφή της πρώτης Σταυροφορίας. (Σ.τ.Μ.)

Πάει μία εβδομάδα που συναντήθηκαν οι διοικητές μας: τα στρατεύματα των Γάλλων είναι πολύ ανώτερα και πολύ καλύτερα εξοπλισμένα από τα δικά μας. Μας είπαν να διαλέξουμε: να εγκαταλείψουμε την πόλη ή να πολεμήσουμε μέχρι θανάτου, επειδή σίγουρα θα ηττηθούμε. Οι περισσότεροι αποφασίσαμε να μείνουμε.

Οι μουσουλμάνοι αυτή τη στιγμή είναι συγκεντρωμένοι στο τέμενος αλ-Ακσά, οι εβραίοι διάλεξαν τον Πύργο του Δαβίδ και οι χριστιανοί, διάσπαρτοι σε διάφορες συνοικίες, έχουν αναλάβει να υπερασπιστούν το νότιο μέρος της πόλης.

Έξω από τα τείχη βλέπουμε ήδη πολιορκητικούς πύργους, κατασκευασμένους από ξύλα παρμένα από πλοία που αποσυναρμολογήθηκαν ειδικά γι' αυτό το λόγο. Από τις κινήσεις των στρατευμάτων του εχθρού, υποθέτουμε ότι θα επιτεθούν αύριο το πρωί – χύνοντας αίμα στο όνομα του πάπα, της «απελευθέρωσης» της πόλης, της «θείας βούλησης».

Σήμερα, στο αίθριο όπου πριν από μία χιλιετία ο Ρωμαίος έπαρχος Πόντιος Πιλάτος παρέδωσε τον Χριστό στο πλήθος για να σταυρωθεί, μια ομάδα αντρών και γυναικών κάθε ηλικίας συναντήθηκε με τον Έλληνα που εδώ όλοι μας τον ξέρουμε ως Κόπτη.

Ο Κόπτης είναι παράξενος τύπος. Άφησε την πατρίδα του την Αθήνα όταν ήταν ακόμα έφηβος, αναζητώντας

χρήμα και περιπέτειες. Κατέληξε να χτυπήσει τις θύρες της πόλης μας μισοπεθαμένος από την πείνα· τον καλοδέχτηκαν και σιγά σιγά εγκατέλειψε την ιδέα να συνεχίσει το ταξίδι του, αποφασίζοντας να εγκατασταθεί εδώ.

Βρήκε δουλειά σε έναν παπουτσή και –όπως και ο Ιμπν αλ-Αθίρ αργότερα– άρχισε να καταγράφει για τις μελλοντικές γενιές ό,τι έβλεπε και άκουγε. Δεν υιοθέτησε καμία θρησκευτική πρακτική, και κανείς δεν προσπάθησε να του αλλάξει γνώμη. Για εκείνον, δε βρισκόμαστε ούτε στο 1099 ούτε στο 4859 ούτε, πολύ λιγότερο, στα τέλη του έτους 492. Ο Κόπτης πιστεύει μόνο στο παρόν και σ' αυτό που αποκαλεί *Μοίρα* – στον άγνωστο θεό, στη Θεϊκή Ενέργεια, που υπαγορεύει έναν και μόνο νόμο, τον οποίο κανείς δεν μπορεί να παραβεί, διαφορετικά ο κόσμος θα χαθεί.

Δίπλα στον Κόπτη στέκονταν οι πατριάρχες των τριών κύριων θρησκειών της Ιερουσαλήμ. Κανείς άρχοντας της πόλης δεν εμφανίστηκε για όσο διήρκεσε η συζήτηση, καθώς ήταν όλοι τους απασχολημένοι με την αντίσταση, την οποία εμείς θεωρούμε εντελώς άσκοπη.

«Πολλούς αιώνες πριν, ένας άνθρωπος κρίθηκε και καταδικάστηκε σε τούτη την πλατεία», άρχισε ο Έλληνας. «Στο δρόμο που πηγαίνει προς τα δεξιά προσπέρασε μερικές γυναίκες. Μόλις τις είδε, είπε: *Μην κλαίτε για μένα, να κλαίτε για την Ιερουσαλήμ*. Προφήτευσε αυτό που

συμβαίνει τώρα. Από αύριο η αρμονία θα μετατραπεί σε διχόνοια. Η χαρά θα αντικατασταθεί από τη μάχη. Η ειρήνη θα παραχωρήσει τη θέση της σε έναν πόλεμο που θα επεκταθεί σε ένα μέλλον τόσο μακρινό, που δεν μπορούμε καν να φανταστούμε το τέλος του».

Κανείς δεν είπε τίποτα, γιατί κανείς μας δεν ήξερε τι ακριβώς ζητούσε εκεί. Θα ήμασταν άραγε υποχρεωμένοι να ακούσουμε ένα ακόμα κήρυγμα για τους κατακτητές που αυτοαποκαλούνται «σταυροφόροι»;

Ο Κόπτης απόλαυσε για λίγο τη σύγχυση που απλωνόταν ανάμεσά μας. Έπειτα από παρατεταμένη παύση, αποφάσισε να μας εξηγήσει:

«Μπορείτε να καταστρέψετε την πόλη, αλλά όχι να βάλετε τέλος σε όλα όσα μας έχει διδάξει. Γι' αυτό το λόγο πρέπει η γνώση αυτή να μην έχει την ίδια μοίρα με τα τείχη μας, τα σπίτια και τους δρόμους μας.

»Τι είναι όμως η γνώση;»

Καθώς δεν του απάντησε κανείς, συνέχισε:

«Δεν είναι η απόλυτη αλήθεια για τη ζωή και το θάνατο, αλλά αυτό που μας βοηθά να ζήσουμε και να αντιμετωπίσουμε τις προκλήσεις της καθημερινής ζωής. Δεν είναι η ευρυμάθεια που προσφέρουν τα βιβλία, που χρησιμεύει μόνο για να τροφοδοτεί ατέρμονες συζητήσεις για όσα συνέβησαν ή θα συμβούν, αλλά η σοφία που υπάρχει στην καρδιά των καλοπροαίρετων αντρών και γυναικών».

Ο Κόπτης είπε:

«Είμαι μορφωμένος, αλλά παρόλο που όλα αυτά τα χρόνια ανακάλυπτα αρχαιότητες, ταξινομούσα αντικείμενα, κατέγραφα ημερομηνίες και συζητούσα για πολιτική, δεν ξέρω τι ακριβώς να πω. Αυτή τη στιγμή όμως ζητάω από τη Θεϊκή Ενέργεια να εξαγνίσει την καρδιά μου. Θα μου κάνετε ερωτήσεις κι εγώ θα τις απαντήσω. Στην Αρχαία Ελλάδα έτσι μάθαιναν οι δάσκαλοι: όταν τους ρωτούσαν οι μαθητές τους για κάτι που οι ίδιοι δεν είχαν ξανασκεφτεί ποτέ πριν, αλλά ήταν υποχρεωμένοι να απαντήσουν».

«Και τι θα κάνουμε με τις απαντήσεις;» ρώτησε κάποιος.

«Μερικοί θα γράψουν ό,τι λέω. Άλλοι θα θυμούνται τα λόγια μου. Σημασία όμως έχει να φύγετε απόψε για όλες τις γωνιές της Γης και να διαδώσετε αυτό που θα έχετε ακούσει. Έτσι θα διαφυλαχτεί η ψυχή της Ιερουσαλήμ. Και μια μέρα θα μπορέσουμε να την ανακατασκευάσουμε όχι μόνο ως πόλη, αλλά ως τόπο όπου θα συρρεύσει ξανά η σοφία και όπου θα βασιλεύει ξανά η ειρήνη».

«Όλοι ξέρουμε τι μας περιμένει αύριο», είπε κάποιος άλλος. «Δε θα ήταν καλύτερο να συζητήσουμε πώς να διαπραγματευτούμε για την ειρήνη ή να προετοιμαστούμε για τον πόλεμο;»

Ο Κόπτης κοίταξε τους ιερείς που στέκονταν δίπλα του και στράφηκε ξανά προς το πλήθος.

«Κανείς δεν ξέρει τι μας επιφυλάσσει το αύριο, γιατί για κάθε μέρα αρκεί το κακό και το καλό που αυτή φέρνει. Έτσι, όταν θα ρωτήσετε αυτό που θέλετε να μάθετε, ξεχάστε τα στρατεύματα που βρίσκονται απέξω και το φόβο που υπάρχει μέσα. Η παρακαταθήκη μας δε θα είναι να πούμε σε αυτούς που θα κληρονομήσουν τη Γη τι συνέβη σήμερα: αυτό θα το κάνει η Ιστορία. Ας μιλήσουμε λοιπόν για την καθημερινότητά μας, για τις δυσκολίες που αναγκαστήκαμε να αντιμετωπίσουμε. Μόνο αυτό ενδιαφέρει για το μέλλον, γιατί δεν πιστεύω ότι θα αλλάξουν πολλά τα επόμενα χίλια χρόνια».

Τότε ο γείτονάς μου ο Γιακόβ είπε:

«Μίλησέ μας για την ήττα».

ΜΠΟΡΕΙ ΕΝΑ ΦΥΛΛΟ που πέφτει από το δέντρο το χειμώνα να νιώσει ηττημένο από το κρύο;

Το δέντρο λέει στο φύλλο: «Αυτός είναι ο κύκλος της ζωής. Μπορεί εσύ να νομίζεις ότι θα πεθάνεις, όμως συνεχίζεις να υπάρχουν μέσα μου. Χάρη σε σένα ζω, επειδή μου δόθηκε η δυνατότητα να αναπνεύσω. Χάρη σε σένα ένιωσα αγάπη, επειδή μπόρεσα να προσφέρω τη σκιά μου στους κουρασμένους ταξιδιώτες. Οι χυμοί σου έχουν ενωθεί με τους δικούς μου, είμαστε ένα».

Μπορεί ένας άνθρωπος που ετοιμαζόταν χρόνια για να ανέβει στο ψηλότερο βουνό του κόσμου να νιώσει ηττημένος όταν φτάνει μπροστά στο βουνό και ανακαλύπτει ότι η φύση το έχει κρύψει μέσα σε μια θύελλα; Ο άνθρωπος λέει στο βουνό: «Δε με θέλεις τώρα, όμως ο καιρός θα αλλάξει και μια μέρα θα μπορέσω να ανέβω στην κορυφή σου. Εν τω μεταξύ, περίμένε με».

Μπορεί ένας νεαρός, όταν τον απορρίπτει ο πρώτος του έρωτας, να πει πως δεν υπάρχει αγάπη; Ο νεαρός μονολογεί: «Θα συναντήσω έναν άνθρωπο που θα μπορεί

να καταλάβει τι νιώθω. Και θα είμαι ευτυχισμένος σ' όλη μου τη ζωή».

Στον κύκλο της φύσης δεν υπάρχει νίκη ούτε ήττα: υπάρχει κίνηση.

Ο χειμώνας μάχεται να επικρατήσει, στο τέλος όμως αναγκάζεται να παραχωρήσει τη νίκη στην άνοιξη, που φέρνει μαζί της λουλούδια και χαρά.

Το καλοκαίρι θέλει να κρατήσουν οι ζεστές του μέρες για πάντα, γιατί είναι πεπεισμένο ότι η ζέση είναι ευεργετική για τη γη. Τελικά όμως αποδέχεται την άφιξη του φθινοπώρου, που θα επιτρέψει στη γη να ξεκουραστεί.

Η γαζέλα τρώει το χορτάρι και την καταβροχθίζει το λιοντάρι. Το θέμα δεν είναι ποιος είναι ο πιο δυνατός, αλλά πώς μας δείχνει ο Θεός τον κύκλο του θανάτου και της ανάστασης.

Στον κύκλο αυτό δεν υπάρχουν νικητές και ηττημένοι, μονάχα στάδια που πρέπει να ολοκληρωθούν. Όταν το καταλάβει αυτό η καρδιά του ανθρώπου, θα απελευθερωθεί. Θα αποδέχεται χωρίς πόνο τις δύσκολες στιγμές και δε θα αφήνεται να ξεγελαστεί από τις στιγμές της δόξας.

Και τα δύο θα περάσουν. Η μία κατάσταση θα διαδεχτεί την άλλη. Και ο κύκλος θα συνεχιστεί μέχρι να απελευθερωθούμε από τη σάρκα και να συναντηθούμε με τη Θεϊκή Ενέργεια.

Έτσι, όταν ο παλαιστής βγει στην αρένα –είτε από δι-